

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

7045 *Llei 12/2015, de 24 de juny, en matèria de concessió de la nacionalitat espanyola als sefardites originaris d'Espanya.*

FELIPE VI

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapiguen: Que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono:

PREÀMBUL

I

Es denomina sefardites els jueus que van viure a la península Ibèrica i, en particular, els seus descendents, aquells que després dels Edictes de 1492 que compel·lien a la conversió forçosa o a l'expulsió van prendre aquesta dràstica via. Aquesta denominació procedeix de la veu «Sefarad», paraula amb la qual es coneix Espanya en la llengua hebrea, tant clàssica com contemporània. En realitat, la presència jueva en terres ibèriques era ferma i mil·lenària, i avui encara és palpable en vestigis de verb i de pedra. Tanmateix, i per imperatiu de la història, els jueus van tornar a emprendre els camins de la diàspora, i es van agregar a comunitats o en van fundar de noves sobretot al nord d'Àfrica, als Balcans i a l'imperi Otomà.

Els fills de Sefarad van mantenir un cabal de nostàlgia immune a l'esdevenir de les llengües i de les generacions. Com a suport van conservar el ladí o l'haqúitia, espanyol primigeni enriquit amb els préstecs dels idiomes d'acollida. En el llenguatge dels seus ancestres imitaven les pregàries i les receptes, els jocs i els romanços. Van mantenir els usos, van respectar els noms que tantes vegades invocaven la forma del seu origen, i van acceptar sense rancor el silenci de l'Espanya bressada en l'oblit.

La memòria i la fidelitat han romàs al llarg dels temps en una comunitat nombrosa que va merèixer l'honor de rebre el seu reconeixement amb el Premi Príncep d'Astúries de la Concòrdia el 1990. Va ser una decisió animada pel desig de contribuir, després de gairebé cinc segles d'allunyament, a un procés de concòrdia que convoca les comunitats sefardites al retrobament amb els seus orígens, i els obre per sempre les portes de la seva antiga pàtria. L'atorgament d'aquest premi l'havia precedit, poc abans, un esdeveniment històric: la primera visita d'un rei d'Espanya a una sinagoga. Va ser l'1 d'octubre de 1987, al temple sefardita Tifereth Israel de Los Angeles, Califòrnia.

Al començament del segle XXI, les comunitats sefardites del món s'enfronten a nous desafiaments: algunes van quedar malparades sota la fúria dels totalitarismes, altres van optar pels camins de retorn a la seva enyorada Jerusalem; totes elles entreveuen una identitat pragmàtica i global en les generacions emergents. En tot cas, batega l'amor cap a una Espanya conscient, per fi, del bagatge històric i sentimental dels sefardites. A més, aquest reconeixement es nodreix dels recursos jurídics oportuns per facilitar la condició d'espanyols als qui es van resistir, zelosament i prodigiosament, a deixar de ser-ho malgrat les persecucions i els patiments que iniquament van sofrir els seus avantpassats fins que van ser expulsats el 1492 de Castella i Aragó i, poc temps després, el 1498, del regne de Navarra. L'Espanya d'avui, amb aquesta Llei, vol fer un pas ferm per assolir el retrobament de la reconciliació definitiva amb les comunitats sefardites.

II

La formació a Espanya d'un corrent d'opinió favorable als sefardites prové de l'època d'Isabel II, en què les comunitats jueves van obtenir llicències per posseir cementiris propis, per exemple a Sevilla i, més tard, l'autorització per obrir algunes sinagogues.

Quan era ministre d'Estat Fernando de los Ríos la presidència del Govern va estudiar la possibilitat de concedir, de manera generalitzada, la nacionalitat espanyola als jueus sefardites del Marroc, però es va abandonar la idea per l'oposició que hi va haver en alguns mitjans magribins. També és de justícia reconèixer que el 1886, sota l'impuls de Práxedes Mateo Sagasta, i el 1900, sota la promoció del senador Ángel Pulido, es va iniciar un apropament cap als sefardites, fruit del qual el Govern va autoritzar l'obertura de sinagogues a Espanya, la fundació de l'Alianza Hispano-Hebrea a Madrid el 1910 i la constitució de la Casa Universal dels Sefardites el 1920. Tot això va reforçar els vincles entre els sefardites i Espanya.

Històricament, la nacionalitat espanyola també la van adquirir els sefardites en circumstàncies excepcionals. Exemple d'això va ser el Reial decret de 20 de desembre de 1924, en l'exposició de motius del qual s'al·ludeix als «antics protegits espanyols o descendents d'aquests i, en general, als individus pertanyents a famílies d'origen espanyol que en alguna ocasió han estat inscrites en registres espanyols i aquests elements hispans, amb sentiments arrelats d'amor a Espanya, per desconeixement de la llei i per altres causes alienes a la seva voluntat de ser espanyols, no han aconseguit obtenir la nostra nacionalitat». S'obria així un procés de naturalització que permetia als sefardites obtenir la nacionalitat espanyola dins d'un termini que es va prolongar fins a 1930. Aquest dret el van exercir a penes tres mil sefardites. Tanmateix, un cop acabat el termini, molts van rebre la protecció dels cònsols d'Espanya fins i tot sense haver obtingut pròpiament la nacionalitat espanyola.

El transcurs de la II Guerra Mundial va situar sota l'administració alemanya aproximadament dos-cents mil sefardites. Pròsperes comunitats de l'Europa occidental i, sobretot, dels Balcans i Grècia van patir la barbàrie nazi amb xifres esgarrifoses, com els més de cinquanta mil morts de Salònica, una ciutat de profunda arrel sefardita. El sacrifici brutal de milers de sefardites és el vincle imperible que uneix Espanya amb la memòria de l'Holocaust.

El Reial decret de 20 de desembre de 1924 va tenir una utilitat inesperada, en què probablement no van pensar els seus redactors: va ser el marc jurídic que va permetre a les legacions diplomàtiques espanyoles, durant la Segona Guerra Mundial, donar protecció consular als sefardites que havien obtingut la nacionalitat espanyola a l'empara d'aquest Decret. L'esperit humanitari d'aquests diplomàtics va ampliar la protecció consular als sefardites no naturalitzats i, en darrer terme, a molts altres jueus. És el cas, entre d'altres, d'Ángel Sanz Briz a Budapest, de Sebastián de Romero Radigales a Atenes, de Bernardo Rolland de Miotta a París, de Julio Palencia a Sofia, de José de Rojas i Moreno a Bucarest, de Javier Martínez de Bedoya a Lisboa, o d'Eduardo Propper de Callejón a Bordeus. Milers de jueus es van escapar així de l'Holocaust i van poder refer les seves vides.

III

Actualment hi ha dues vies perquè els sefardites puguin obtenir la nacionalitat espanyola. Primer, provant la seva residència legal a Espanya durant almenys dos anys; en aquests casos ja s'assimilen els nacionals d'altres països amb una vinculació especial amb Espanya, com les nacions iberoamericanes. I, en segon lloc, per carta de naturalesa, atorgada discrecionalment, quan concorren circumstàncies excepcionals en l'interessat. Com a conseqüència, la llei concreta ara que concorren les circumstàncies excepcionals a què es refereix l'article 21 del Codi civil en els sefardites originaris d'Espanya que provin la condició esmentada i la seva vinculació especial amb Espanya. Així mateix, determina els requisits i les condicions a tenir en compte per a la justificació d'aquesta condició. Amb això se satisfà una pretensió legítima de les comunitats de la diàspora sefardita els avantpassats de les quals es van veure forçats a l'exili. Entre la documentació sol·licitada

adquireix una rellevància singular el certificat expedit per la Federació de Comunitats Jueves d'Espanya, en coherència amb el contingut de l'Acord de cooperació amb l'Estat aprovat per la Llei 25/1992, de 10 de novembre.

Així mateix, és necessari procedir també, com a complement d'això, a la reforma de l'article 23 del Codi civil per evitar que en adquirir la nacionalitat espanyola hagin de renunciar a la que tenien prèviament. Fins al moment, els sefardites són els únics als quals, en el moment de concedir-los la nacionalitat amb dos anys de residència, s'obliga a aquesta renúncia.

En definitiva, aquesta Llei pretén ser el punt de trobada entre els espanyols d'avui i els descendents dels qui van ser expulsats injustament a partir de 1492, i es justifica en la determinació comuna de construir junts, davant la intolerància de temps passats, un nou espai de convivència i concòrdia que reobri per sempre a les comunitats expulsades d'Espanya les portes del seu antic país.

IV

La norma s'estructura en dos articles, quatre disposicions addicionals, una disposició transitòria i sis disposicions finals.

Article 1. Concessió de la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa als sefardites originaris d'Espanya.

1. Als efectes que preveu l'apartat 1 de l'article 21 del Codi civil, quant a les circumstàncies excepcionals que s'exigeixen per adquirir la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa, s'entén que aquestes circumstàncies concorren en els sefardites originaris d'Espanya que provin la condició esmentada i una vinculació especial amb Espanya, encara que no tinguin residència legal al nostre país.

2. La condició de sefardita originari d'Espanya s'ha d'acreditar pels mitjans probatoris següents, valorats en el seu conjunt:

- a) Certificat expedit pel president de la Comissió Permanent de la Federació de Comunitats Jueves d'Espanya.
- b) Certificat expedit pel president o un càrrec anàleg de la comunitat jueva de la zona de residència o ciutat natal de l'interessat.
- c) Certificat de l'autoritat rabínica competent, reconeguda legalment al país de la residència habitual del sol·licitant.

L'interessat pot adjuntar un certificat expedit pel president de la Comissió Permanent de la Federació de Comunitats Jueves d'Espanya que avaluï la condició d'autoritat de qui l'expedeix. Alternativament, per acreditar la idoneïtat dels documents esmentats a les lletres b) i c) el sol·licitant ha d'aportar:

- 1r Còpia dels estatuts originals de l'entitat religiosa estrangera.
- 2n Certificat de l'entitat estrangera que contingui els noms dels qui hagin estat designats representants legals.
- 3r Certificat o document que acrediti que l'entitat estrangera està legalment reconeguda en el seu país d'origen.
- 4t Certificat emès pel representant legal de l'entitat que acrediti que el rabí signant té, efectivament i actualment, aquesta condició d'acord amb els requisits que estableixen les seves normes estatutàries.

A més, els documents a què fan referència els paràgrafs anteriors, llevat del certificat expedit pel president de la Comissió Permanent de la Federació de Comunitats Jueves d'Espanya, si s'escau, han d'estar degudament autoritzats, traduïts al castellà per un traductor jurat i hi ha de figurar la postil·la de l'Haia o el segell de la legalització corresponent.

d) Acreditació de l'ús com a idioma familiar del ladí o haqúitia, o per altres indicis que demostrin la tradició de pertinença a aquesta comunitat.

e) Partida de naixement o la «ketubah» o certificat matrimonial en què consti la seva celebració segons les tradicions de Castella.

f) Informe motivat, emès per una entitat de competència suficient, que acrediti la pertinença dels cognoms del sol·licitant al llinatge sefardita d'origen espanyol.

g) Qualsevol altra circumstància que demostrï fefaentment la seva condició de sefardita originari d'Espanya.

3. La vinculació especial amb Espanya s'ha d'acreditar pels mitjans probatoris següents, valorats en el seu conjunt:

a) Certificats d'estudis d'història i cultura espanyoles expedits per institucions oficials o privades amb reconeixement oficial.

b) Acreditació del coneixement de l'idioma ladí o haqúitia.

c) Inclusió del peticionari o de la seva ascendència directa en les llistes de famílies sefardites protegides per Espanya, a què fa referència, en relació amb Egipte i Grècia, el Decret llei de 29 de desembre de 1948, o d'aquells altres que van obtenir la seva naturalització per la via especial del Reial decret de 20 de desembre de 1924.

d) Parentiu de consanguinitat del sol·licitant amb una persona de les esmentades a la lletra c).

e) Realització d'activitats benèfiques, culturals o econòmiques a favor de persones o institucions espanyoles o en territori espanyol, així com les que es duguin a terme en suport d'institucions orientades a l'estudi, la conservació i la difusió de la cultura sefardita.

f) Qualsevol altra circumstància que demostrï fefaentment la seva vinculació especial amb Espanya.

4. En tot cas, s'ha d'aportar un certificat de naixement legalitzat o postil·lat degudament i, si s'escau, traduït.

5. Així mateix, l'acreditació de la vinculació especial amb Espanya exigeix la superació de dues proves.

La primera prova acredita un coneixement bàsic de la llengua espanyola, nivell A2, o superior, del Marc comú europeu de referència per a les llengües del Consell d'Europa, mitjançant la superació d'un examen per a l'obtenció d'un diploma espanyol com a llengua estrangera DELE de nivell A2 o superior.

En la segona prova s'avalua el coneixement de la Constitució espanyola i de la realitat social i cultural espanyoles.

Aquestes proves les ha de dissenyar i administrar l'Institut Cervantes en les condicions que s'estableixin reglamentàriament.

Els sol·licitants nacionals de països o territoris en què l'espanyol sigui idioma oficial estan exempts de la prova de domini de l'espanyol però no de la de coneixements constitucionals i socioculturals.

Només han de fer l'examen DELE i la prova de coneixement de la Constitució espanyola i la realitat social i cultural espanyoles els més grans de divuit anys i les persones que no tinguin la capacitat modificada judicialment. Els menors i les persones amb la capacitat modificada judicialment n'estan exempts i han d'aportar certificats dels seus centres de formació, residència, acollida, atenció o educació especial en què, si s'escau, hagin estat inscrits.

Article 2. *Procediment.*

1. El procediment de concessió de nacionalitat que regula aquesta Llei és electrònic. La sol·licitud s'ha de formular en castellà i s'ha d'adreçar a la Direcció General dels Registres i del Notariat. Al mateix moment es facilita al sol·licitant un número identificador de la seva sol·licitud.

2. La sol·licitud es remet telemàticament al Consell General del Notariat. Aquest Consell, a través de les vies que estableixi, li dóna curs tenint en compte les preferències manifestades per l'interessat, i determina el notari competent per valorar la documentació aportada.

3. Examinats els documents, quan es consideri inicialment justificada la condició de sefardita originari d'Espanya, així com la vinculació especial del sol·licitant amb Espanya, el notari concerta amb aquest la seva compareixença, de la qual s'estén acta. A aquesta s'incorporen els documents originals probatoris aportats per l'interessat als quals es refereix l'article anterior, degudament traduïts si s'escau, i, en el cas dels sol·licitants majors d'edat, el certificat o certificats d'antecedents penals corresponents al seu país d'origen i d'aquells on hagi residit en els últims cinc anys immediatament anteriors a la sol·licitud. Tots aquests documents s'han de presentar degudament autoritzats i postil·lats o legalitzats i, si s'escau, traduïts, i la traducció ha de ser jurada. En la compareixença personal o a través del seu representant legal el requeridor ha d'asseverar, sota la seva responsabilitat i davant el notari autoritzant, la certesa dels fets en què es funda la seva sol·licitud de nacionalització.

Feta la compareixença de l'interessat, i examinats tots els documents probatoris aportats, el notari ha de considerar si creu o no justificada la condició de sefardita originari d'Espanya i la vinculació especial del sol·licitant amb Espanya, expressar el seu parer sobre el compliment dels requisits que preveu l'article 1 i expressar-ho mitjançant acta.

Aquesta acta està subjecta al que disposa el Reglament notarial amb les particularitats següents:

- a) El requeriment per a la instrucció de l'acta i la declaració del notari sobre el compliment dels requisits que preveu l'article 1 es fan en un mateix instrument, que s'incorpora al protocol en la data i sota el número corresponents al requeriment inicial.
- b) El notari valora les proves documentals pertinents d'entre les que preveu l'article 1 i, en vista dels documents aportats i de la declaració del requeridor, fa constar si es compleixen o no, segons el seu parer, els requisits legals.
- c) Una vegada autoritzada, el notari remet còpia electrònica de l'acta, en el format uniforme que determina mitjançant una resolució la Direcció General dels Registres i del Notariat, que s'ha de remetre telemàticament a la Direcció General dels Registres i del Notariat.

4. Rebuda l'acta de notorietat, que dóna fe dels fets acreditats, la Direcció General dels Registres i del Notariat sol·licita preceptivament informes dels òrgans corresponents del Ministeri de l'Interior i del Ministeri de la Presidència, per resoldre de manera motivada i declarar, si s'escau, la consideració de la sol·licitud.

5. La resolució dictada és títol suficient per a la pràctica de la inscripció corresponent al Registre Civil, amb el compliment previ del requisit del jurament o la promesa de fidelitat al Rei i obediència a la Constitució i a les lleis que exigeix la lletra a) de l'article 23 del Codi civil, juntament amb els altres que estableix l'apartat següent. La Direcció General dels Registres i del Notariat remet d'ofici una còpia de la resolució a l'encarregat del registre civil competent per a la inscripció del naixement.

6. L'eficàcia de la resolució de concessió està supeditada al fet que, en el termini d'un any comptat a partir de l'endemà de la notificació de la resolució a l'interessat, aquest compleixi les condicions següents davant el registre civil competent per raó del seu domicili:

- a) Sol·licitar-ne la inscripció.
- b) Aportar un nou certificat vigent acreditatiu de l'absència d'antecedents penals, legalitzat o postil·lat i, si s'escau, traduït.
- c) Fer davant l'encarregat del registre civil les manifestacions legalment procedents, relatives al jurament o la promesa de fidelitat al Rei i l'obediència a la Constitució i a les lleis.

L'incompliment per l'interessat de les condicions anteriors en el termini establert produeix la caducitat del procediment.

Disposició addicional primera. *Terminis.*

1. Els interessats han de formalitzar la sol·licitud en el termini de tres anys des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei. El termini esmentat es pot prorrogar per acord del Consell de Ministres un any més.

2. Les sol·licituds d'adquisició de la nacionalitat espanyola que regula aquesta Llei s'han de resoldre en el termini màxim de dotze mesos des que hagi tingut entrada en la Direcció General dels Registres i del Notariat l'expedient juntament amb els informes que preveu l'apartat 4 de l'article 2.

3. Transcorregut el termini anterior sense que hagi recaigut resolució expressa, les sol·licituds s'han d'entendre desestimades per silenci administratiu.

Disposició addicional segona. *Procediment electrònic i taxa per tramitació d'expedients.*

1. El Ministeri de Justícia ha de regular el procediment electrònic per a la tramitació dels procediments d'obtenció de la nacionalitat espanyola per residència, carta de naturalesa o dispensa.

2. El procediment per a la concessió de la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa a què es refereix aquesta Llei genera una taxa de 100 euros per la tramitació administrativa de cada sol·licitud. Constitueix el fet imposable de la taxa la sol·licitud d'iniciació del procediment per obtenir la nacionalitat espanyola i hi està subjecte qui la sol·licita, independentment del resultat del procediment.

La gestió de la taxa correspon al Ministeri de Justícia, que regula com s'efectua el pagament d'aquesta.

Disposició addicional tercera. *Circumstàncies excepcionals i raons humanitàries.*

Transcorregut el termini a què es refereix l'apartat 1 de la disposició addicional primera, quan s'acreditin circumstàncies excepcionals o raons humanitàries, els sefardites que compleixin els requisits d'aquesta Llei i s'acullin al seu procediment poden sol·licitar l'obtenció de la nacionalitat espanyola, l'atorgament de la qual correspon al Consell de Ministres a proposta del Ministeri de Justícia.

Disposició addicional quarta. *Inscripcions en el Registre Civil.*

Per a les inscripcions que s'hagin de practicar en el Registre Civil com a conseqüència de la concessió de la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa als sefardites d'origen espanyol que acreditin una vinculació especial amb Espanya, d'acord amb el que disposa aquesta Llei, és competent l'encarregat del Registre Civil que ho va ser per a la inscripció del naixement.

Disposició transitòria única. *Concurrència de procediments.*

1. Els qui, en complir els requisits que preveu aquesta Llei, estiguin inclosos en el seu àmbit subjectiu aplicable i, amb anterioritat a la seva entrada en vigor, hagin sol·licitat la concessió de la nacionalitat espanyola per carta de naturalesa a través del procediment ordinari i individualitzat sense haver rebut cap notificació de la resolució corresponent poden optar per la continuació de la tramitació del seu expedient d'acord amb el procediment que es regula mitjançant aquesta Llei, i a aquest efecte ho han de sol·licitar expressament i aportar la documentació que es requereixi de conformitat amb el que preveu l'article 2 i que no hagin aportat ja.

2. L'exercici de l'opció s'ha de dur a terme a través de la plataforma electrònica que estableix la disposició addicional segona durant el termini assenyalat a l'apartat 1 de la disposició addicional primera. Un cop feta l'opció, la tramitació del corresponent expedient

de nacionalitat per carta de naturalesa, ja incoat, continua la seva tramitació d'acord amb les previsions substantives i procedimentals que conté aquesta Llei, si bé l'interessat, personalment o per mitjà d'una persona autoritzada, pot sol·licitar a la Direcció General dels Registres i del Notariat el desglossament dels documents aportats en el seu moment a l'expedient per incorporar-los a l'acta de notorietat, i també pot completar, personalment o per mitjà d'una persona autoritzada, l'expedient amb la documentació que es requereixi d'acord amb el que preveu l'article 2 i que no s'hagi aportat prèviament o atorgar una nova acta notarial si és necessari. Totes les sol·licituds, incloses les d'opció, es tramiten per l'ordre de recepció dels documents i informes exigits.

Disposició final primera. *Modificació del Codi civil.*

L'article 23 del Codi civil queda redactat de la manera següent:

«Article 23.

Són requisits comuns per a la validesa de l'adquisició de la nacionalitat espanyola per opció, carta de naturalesa o residència:

- a) Que la persona més gran de catorze anys i capaç per prestar una declaració per si mateixa juri o prometi fidelitat al Rei i obediència a la Constitució i a les lleis.
- b) Que la mateixa persona declari que renuncia a la seva nacionalitat anterior. Queden fora d'aquest requisit els naturals de països que esmenta l'apartat 1 de l'article 24 i els sefardites originaris d'Espanya.
- c) Que l'adquisició s'inscrigui en el Registre Civil espanyol.»

Disposició final segona. *Modificació del text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre.*

S'afegeix una nova disposició addicional dotzena al text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, amb la redacció següent:

«Disposició addicional dotzena. *Accés a la nacionalitat espanyola en condicions d'igualtat.*

Les persones amb discapacitat han d'accedir en condicions d'igualtat a la nacionalitat espanyola. És nul·la qualsevol norma que provoqui la discriminació, directa o indirecta, en l'accés de les persones a la nacionalitat per residència per raó de la seva discapacitat. En els procediments d'adquisició de la nacionalitat espanyola, les persones amb discapacitat que ho necessitin han de disposar dels suports i dels ajustaments raonables que permetin l'exercici efectiu d'aquesta garantia d'igualtat.»

Disposició final tercera. *Supletorietat.*

En tot el que no preveu aquesta Llei és aplicable amb caràcter supletori el que disposa la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil i, en el que aquesta no preveu, la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics.

Disposició final quarta. *Habilitació.*

S'habilita el ministre de Justícia per dictar les disposicions que siguin necessàries per a l'execució del que estableix aquesta Llei.

Disposició final cinquena. *Títol competencial.*

Aquesta Llei es dicta a l'empara de l'article 149.1.2a de la Constitució espanyola pel que fa a nacionalitat.

Disposició final sisena. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei entra en vigor l'1 d'octubre de 2015.

Per tant,
Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Madrid, 24 de juny de 2015.

FELIPE R.

El president del Govern,
MARIANO RAJOY BREY